

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור: שאל המלך: המפגש הראשון ומסע האותות

שם המרצה (כתובת דוא"ל) – יעל ציגלר (yaelziegler@gmail.com)

(1) תוספתא מסכת ברכות (ליברמן) פרק ד הלכה יח

מפני מה זכה יהודה למלכות אמ' לו מפני הענוה שנ' ועתה ישב נא עבדך תחת הנער וגו' אף שאל לא זכה למלכות אלא מפני הענוה שנ' פן יחדל אבי מן האתונות ודאג לנו שקל עבדו בו.

(2) רש"י שמואל א פרק ט פסוק ז

(ז) ומה נביא לאיש... לא היה שאל מכיר במעשיו של שמואל וסבר שישאל שכר :

(3) ברכות דף מח עמ' ב'

הרי הוא אומר כבאכם העיר כן תמצאון אותו בטרם יעלה הבמתה לאכול כי לא יאכל העם עד באו כי הוא יברך הזבח אחרי כן יאכלו הקרואים וכל כך למה... שמואל אמר כדי להסתכל ביפיו של שאל דכתיב משכמו ומעלה גבוה מכל העם.

(4) רש"י שמואל א פרק ט, כה

וידבר עם שאל על הגג - מוכיחו ומלמדו ליראה את הקדוש ברוך הוא:

(5) אברבנאל שמואל א י

ומלבד כל זה יעדו שימצא בעצמו בדברים האנושיים כח עצה וגבורה שלא היה לו וזהו ונהפכת לאיש אחר...

שיער הנביא שהיו בשאל שלשה בחינות. אחת עם בית אביו ועניניו, ואחת עם ב"י בהיותו מלכם, ואחת עם הא-ל יתברך...

ולכן נתן לו האות הראשון מפאת הבחינה הראשונה... והאות השני נתן לו כפי הבחינה השנית שהוא היחס אשר היה לו במלכותו עם ב"י... שלשה אנשים... שהם רמז אל העמים אשר ינהיג... והלחם לבד יקח מאתם לא הבשר ולא היין והוא משל ורמז להנהגתו שינהיג ב"י בנחת ולא יעשק אדם, ולא יקח מנכסיהם שלא כדין... ובזה האות האחרון להיותו רומז לבחינה אשר הוא אצלו מאשר הוא אלקי אמר ונהפכת לאיש אחר, שיצא מגדר האנושות ויכנס בגדר האלקות והרוחניות. הנה אם כן שלשת האותות האלה יעידו ויגידו מעשיו אשר ראוי לעשותם.

(6) אברבנאל שמואל א י, ה

והיו בני הנביאים תלמידי שמואל אשר למדם והדריכם והכינם לקבל השפע הנבואי... ואמר בכאן מתנבאים... ענינו שהיו מכינים עצמם ומתבודדים להנבא כי מתנבאים הוא בנין התפעל מהנבואה.

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

(7) ר' יוסף קרא שמואל א י', ז'

והיה כי תבואנה האותות האלה לך עשה לך אשר תמצא ידך – עשה לך ככל אשר תמצא ידך לעשות, תתחזק והלחם בעד עמך כי האלקים יהיה עמך, זה פתרונו ופשוטו.

(8) רד"ק שמואל א י', ז'

עשה לך אשר תמצא ידך – כלומר כל מה שתמצא לעשות, עשה, כי האלהים עמך. ויש לפרש כי רמז לו בזה הדבר על מלחמת נחש העמוני.

(9) רד"ק שמואל א י', ה'

אשר שם נציבי פלשתים. שהיו פלשתים מושלים בישראל והיו להם נציבים ממונים על ישראל שם וכן גבע בנימן כמו שאמר בדוד כשהיה מושל באדום וישם באדום נציבים והממונה על דבר נקרא נציב שמעמידן אותו עליהם, ואמר לו שמואל כי שם תצלח עליו רוח ה' לשני דברים האחד לפי שהיה שם הארון והשני לפי שהיו שם נציבי פלשתים רמז לו כי הוא יסירם משם ויושיע ישראל מידם:

(10) מלבי"ם שמואל א י', ו'

וצלחה עליך רוח ה' הוא רוח גבורה נפלאה כמ"ש המורה, שזה מדרגה ממדרגת רוח"ק שתחול רוח גבורה אלהית על איש אחד עד שלא יחת להציל קהל רב מהמון מחנות.